

že tento stav banky byl jejím činovníkům znám. V tomto přednesu sluší shledávati uplatnění relativní neplatnosti smlouvy buďsi podle §u 870 obč. zák. neb aspoň podle §u 871 obč. zák. Naproti tomu popřela žalovaná banka ony údaje, tvrdíc naopak a nabídnuvši o tom důkazy, že napotomní pokles jejích akcií byl jen přechodného rázu a že nebyl odůvodněn majetkovým stavem banky. Tím popřela banka tvrzení žalobkyně, že akcie v době prodeje neměly slíbených vlastností a že její zástupce jednal lstivě, a nabídla o tom sama odvod. Pokud jde o otázku břemene průvodního v tomto případě, stihá zajisté žalobkyni, neboť na ní jest, by dokázala všechny skutečnosti, na nichž žalobní nárok zakládá, tedy také skutečnosti, z nichž odvozuje lstivost druhé strany, nebo aspoň svůj omyl co do podstatných vlastností akcií. Jakoby žalobkyně ve případě žaloby ze správy byla musila dokázati nedostatek slíbených vlastností akcií již v době jejich dodání (§§ 922, 923 a 932 obč. zák.) musí totéž dokázati i při žalobě o neplatnost smlouvy podle §§ 870 a 871 obč. zák., při čemž ovšem odvod žalované je přípustným. Bude tedy nutno ony sporné okolnosti zjistiti a proto právem vytýkalo odvolání a vytýká dovolání žalobkyně, že v těchto směrech zůstalo řízení nižších soudů kusým, takže dovolací důvod §u 503 čís. 2 c. ř. s. jest opodstatněn. Ježto onen nedostatek zasahuje až do řízení v první stolici, bylo postupovati podle §u 510 c. ř. s. Naproti tomu nelze přikládati rozhodné váhy okolnostem, na které nižší soudy důraz kladly, totiž a) že tehdejší kurs akcií odpovídal kupní ceně a udržel se ještě měsíc, neboť správně dovolání poukazuje k tomu, že kurs na burse neodpovídá vždy hospodářským poměrům akciového podniku a hodnotě cenného papíru; b) že kupitelka i její manžel sledovali kursy a mohli se uchrániti vyšší škody zcizením akcií, neboť tím by akciím na ceně nebylo přibýlo a byla by se škoda jen na jiného přesunula; to by bylo šlo na vrub kupitelky jen tehdy, kdyby v čas koupě nebyla bývala v omyl uvedena; c) že prý šlo o papíry spekulární, neboť i kdyby tomu tak bylo — čemuž však nelze bezvýhradně přisvědčiti — zajišťovala se kupitelka přípovědí banky toho obsahu, že její akcie jsou bezpečné a výhodné; d) že kupitelka přijala dne 19. března 1923 dividendu za rok 1922, neboť již před tím se pokoušela, kup zrušiti, a mimo to přijatá dividendu odpovídala slibům jí učiněným (asi 7% ní zúrokování jejího kapitálu). Naproti tomu jest přisvědčiti názoru nižších soudů, že nebylo třeba znaleckého důkazu pro posouzení otázky, zda přemlouvání nezkušené osoby, která chtěla uložit peníze na úrok, k tomu, by místo vkladu koupila akcie, jest jednáním, přičicím se dobrým mravům, neboť posouzení této otázky jako otázky právní náleží soudům. Pokud by zástupce banky omezil se jen na chválení a doporučování akcií, třeba vlastních, nebylo by v tom nic nemravného a pokud by byl za zvláštních poměrů shora uvedených jednal proti lepšímu přesvědčení, byl by dal lstivý podnět k uzavření smlouvy podle §u 870 obč. zák., jak již shora bylo doličeno.

Čís. 4815.

Byl-li pojistník agentem pojišťovny uveden v omyl o podstatném bodu smlouvy, jde to na účet pojišťovny, třebaš na tiskopisech pojišťovny bylo vytčeno, že agent platí za pojistníkovu zmocněnce.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 174/25.)

Proti žalobě pojišťovny o zaplacení pojišťovací premie namítl pojištěnec, že byl při podpisu pojišťovacího návrhu agentem žalobkyně uveden v omyl ohledně podstatné části pojišťovací smlouvy, ježto bylo výslovně ujednáno, že smlouva uzavírá se na 10 let a že pojistné nesmí činit více než 1 Kč denně, a, kdyby činilo více, že žalovaný jest oprávněn pojistku vrátiti, kdežto dle pojistky žalobkyní žalovanému zasláné a jím vrácené doba pojišťovací činí 20 roků a roční premie 433 Kč 30 h. Procesní soud první stolice uznal podle žaloby, odvolací soud žalobu zamítl.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

D u v o d y:

Odvolací soud míní dle odůvodnění svého rozsudku, že soud první stolice vychází z protispisového skutkového předpokladu, bera za prokázáno, ba vlastně za nesporno, že mezi stranami uzavřena byla pojišťovací smlouva obsahu v pojistce a v žalobě blíže vyčteného, a lze v této příčině dovolatelce přisvědčiti, že nejde o skutkový předpoklad, nýbrž, že tento názor prvního soudu jest úsudkem právním, jež tento soud odvozuje z toho, že žalovaná strana, jak nesporno, pojišťovací přihlášku podepsala a žalující pojišťovna, jak nesporno, tuto pojišťovací přihlášku přijala a na jejím základě pojistku vydala. Dovolání není tedy v nepravu, tvrdíc, že první soud tím jenom řešil předběžnou právní otázku, zda formelně k pojišťovací smlouvě došlo, a to způsobem nikoli nesprávným, ježto písemná pojišťovací přihláška žalovaného a dle ní vydaná pojistka žalující společnosti vykazují formelně naprostou shodu vzájemných smluvních projevů stran. Správně jest tedy, že jádro sporu jest jediné v tom, zda žalovaná strana jest na smlouvu, takto uskutečněnou, vázána, přes námitku, že projev vůle, obsažený a osvědčený v písemném pojišťovacím návrhu, neshoduje se s její skutečně projevenou vůlí a byl vydán jen z omylu, vzbuzeného agenty žalující společnosti, kteroužto námitkou se soud první stolice po stránce její skutkové správnosti nezabýval, maje za to, že námitka tato jest právně neodůvodněna, poněvadž dle upozornění, otištěného na tiskopisu pojišťovacích návrhů, nelze pokládati za zmocněnce pojišťovny, nýbrž za zástupce jednající z příkazu toho, kdo jim přihlášku ku pojištění činí. Soud odvolací odmítá tento názor vším právem jako nesprávný a dovozuje zcela případně, že přes toto upozornění v tiskopisech jest sprostředkovacího agenta pokládati za zástupce pojišťovny, který jménem jejím jedná, byv od ní zmocněn, aby u stran pro ni pojišťovací návrhy získával, v čemž patrně je obsaženo i zmocnění, by stranám o podmínkách pojištění, výši premie atd. požadované informace a vysvětlení dával. Právem uvádí odvolací soud, že toto sprostředkovací jednání agentovo, jeho vysvětlení, připovědi, sliby a předstírání přičítati jest na vrub jím zastupované pojišťovny v ten rozum, že, jde-li o oklamání pojištěnce, nelze agenta považovati za osobu třetí dle §u 875 obč. zák., nýbrž že jest je posuzovati tak, jako by bylo vyšlo od pojišťovny samé. Upozornění v tiskopisech, jehož se žalující pojišťovna znovu dovolává, nemohou na věci ničeho měniti, upozornění ta neobsahují, jak dovolání tvrdí, obsahu zmocnění agentu uděleného, nýbrž pokoušejí se jediné po-

měru tomu dodati jiné povahy, již poměr ten nemá. Dovolává-li se pojišťovna pro svůj názor, že z oklamání agenta jako osoby třetí neručí, na to, že § 47 pojišť. zák. dosud moci zákona nenabyl, není v právu. Z toho, že se tam obsažený předpis ještě platným zákonem nestal, neplyne, že jest správným názor dovolatelky, nikoli názor odvolacího soudu, ježž tento ostatně nevyvozuje z onoho předpisu, nýbrž jediné z povahy věci úsudkem zcela příslušným. S tohoto právního hlediska musil se odvolací soud důsledně obírat i skutkovým podkladem této námitky a zhodnotiti v první stolici provedené důkazy o tom, zda a v kterých směrech byl žalovaný nesprávnými údaji agenta v omyl uveden, a jest tento jeho postup s hlediska formelně právního zcela bezvadným. Tímto hodnocením průvodů zjistil odvolací soud, že žalovaný byl inspektorem (agentem) žalující pojišťovny Františkem V-em vzhledem na pojišťovací návrh, který učinil, uveden v omyl o tom, že pojišťovací premie v pojišťov. návrhu uvedená jen vyznačením sazby II a) nebude činiti ročně více než 365 Kč. Že výše pojišťovací premie jest při smlouvě pojišťovací jednou z podstatných částí smlouvy, netřeba šíře vykládati a dle uvedeného zjištění není správně, že šlo jen o předběžné (přibližné) určení premie. Mínil-li dovolatelka dále, že předepsaná premie 433 Kč 30 h nepřevyšuje značně premie žalovaným předpokládané, lze na to jen odvěti, že není v moci soudu tento rozdíl schváliti, když žalovaný k tomu sám svého dodatečného srozumění nedal.

Čís. 4816.

Ustanovení šu 1432 obč. zák. předpokládá, že bylo placeno dobrovolně.

Dopravní řád železniční.

Tarifem jest souhrn všech ustanovení o přepravní smlouvě, přepravních cenách a poplatcích. Uveřejněním ve Věstníku pro železnice a plavbu stal se tarifním předpisem i obsah vyhlášky o železniční přepravě mezi Československem a Maďarskem.

Nákladní smlouva, i když jest na přepravě súčasťně několik drah, jest smlouvou jednotnou a také dovozně jest jednotným celkem. Nebyla-li část, připadající na odesílatele, omylem od něho vybrána, jest na dráze, by ho o tom bezodkladně zpravila a do roka doplatek vymáhala.

(Rozh. ze dne 17. března 1925, Rv I 202/25).

Žalující tuzemská firma zaslala zboží do Maďarska, kde bylo příjemci vydáno v březnu 1921. Ježto příjemce zaplatil dovozně pouze od hranic, vyzvala dne 8. února 1923 dráha odesílatele, by zaplatil dovozně až ku hranicím. Odesílatel odmítl zaplatiti, odvolává se na to, že nárok dráhy jest promlčen, načež dráha vynutila si zaplacení požadovaného dovozného na odesílateli tím, že je proti vůli a přes jeho ohražení zapjala do kreditního výkazu odesílatele. Žalobu odesílatele o vrácení takto vynuceného peníze o b a n i ž š í s o u d y zamítly. N e j v y š š í s o u d uznal podle žaloby.